

Mindre meddelelse

Brachychaeteuma bradeae (Brölemann & Brade-Birks, 1917) - et nyt dansk tusindben (Diplopoda, Chordeumatida, Brachychaeteumatidae)

Den 9. juni 1988 var jeg sammen med Helen Read på tusindben-jagt i Tysmosen mellem Ledøje og Nybølle vest for Ballerup (NEZ UB37). Jagten gjaldt den sjældne *Leptoiulus cibdellus* (Chamberlin), som er fundet i mosen i 1972. Denne art fandt vi ikke, men derimod en enkelt han af *Brachychaeteuma bradeae* (Brölemann & Brade-Birks, 1917), som ikke tidligere er fundet i Danmark. Af andre tusindben fandt vi kun almindelige arter: *Craspedosoma rawlinsii* Leach, *Brachydesmus superus* Latzel, *Cylindroiulus coeruleocinctus* (Wood) (= *C. londinensis* hos Enghoff (1974)), *Julus scandinavicus* Latzel og *Ophiulus pilosus* (Newport).

Tusindbenene blev fundet i de tørreste partier af en fugtig birkeskov. Den enlige *B. bradeae* blev fundet i sort, »sprød« muld under en sten lige ved siden af en campingplads. Campingpladsen nævnes for at antyde finstedets menneskepåvirkede karakter: Højest sandsynligt skyldes forekomsten af *B. bradeae* i Tysmosen – og i Danmark som helhed – menneskelig mellemkomst. Også fundene i vore nabolande antyder indslæbning.

B. bradeae er kun kendt fra Nordvesteuropa: Nordøstfrankrig, England, Tyskland og Sverige (Skåne og Gotland) (Blower 1985) samt Holland (Jeekel 1978). Fundet i Danmark er altså ingen sensation, men dog værd at bemærke, da det er det første fund af et for Danmark nyt frilands-tusindben, siden Lohmander (1937) rapporterede tre nye ar-

ter for landet. Alt i alt kender vi nu 42 tusindben-arter fra Danmark (jvf. Enghoff 1974, 1975, 1987).

Den nærmeste slægtning til *B. bradeae* blandt danske arter er *Craspedosoma rawlinsii*. Ligesom denne har *B. bradeae* små bukler på siden af kropssegmenterne, uden at der er tale om egentlige »vinger« som hos fam. Polydesmidae. *B. bradeae* skelnes let fra *C. rawlinsii* på sin meget mindre størrelse (6-9 mm mod 15-17 mm) og på, at den er ganske hvid – kun de højst 3 oceller på hver side af hovedet er kontrasterende mørke.

Litteratur

- Blower, J.G., 1985: Millipedes. – Synopses British Fauna (N.S.) 35: i-viii + 1-242.
- Enghoff, H., 1974: Om tusindbenenes udbredelse i Danmark (Diplopoda). – Ent. Meddr 42: 21-32.
- 1975: *Paraspirobolus dictyonotus* (Latzel, 1895), et væksthus-tusindben nyt for Danmark (Diplopoda, Spirobolida, Spirobolellida). – Ent. Meddr 43: 17-20.
- 1987: *Amphitomeus attemsi* (Schubart, 1934), endnu et væksthus-tusindben nyt for Danmark (Diplopoda, Polydesmida, Oniscodesmidae). – Ent. Meddr 54: 147-148.
- Jeekel, C.A.W., 1978: Voorlopige atlas van de verspreiding der Nederlandse miljoenpoten (Diplopoda). – Verslagen en technische Gegevens, Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), Universiteit van Amsterdam 15: 1-68.
- Lohmander, H., 1937: [Fälrtarbeten 1936]. – Göteborgs Musei Årstryck 1937: 17-18.

Henrik Enghoff
Zoologisk Museum
Universitetsparken 15
2100 København Ø